

досліджень; недооцінка специфіки й особливостей використання методів статистики у процесі пізнання закономірностей і тенденцій розвитку економічних явищ і процесів; недосконалість методик організації аналітичної роботи на всіх ієрархічних рівнях системи управління підприємством.

Зростання ролі статистичного забезпечення управління розвитком підприємства, оскільки необхідність удосконалення теоретико-методологічної системи статистичного оцінювання економічних явищ зумовлена потребою покращення механізму раціонального використання наявних ресурсів. Розв'язання цієї проблеми пов'язане з необхідністю удосконалення методики статистичного дослідження соціально-економічного розвитку підприємства.

Література:

1. Баранова Т.А. Многомерные статистические методы. Корреляционный анализ. Методические указания / Т.А Баранова. – Івано-Франківськ, 2007. – 40 с.
2. Дербенцев В.Д., Сердюк О.А. Синергетичні та еконофізичні методи дослідження динамічних та структурних характеристик економічних систем [Текст]: Монографія / В.Д. Дербенцев, О.А. Сердюк, В.М. Соловійов, О.Д. Шарапов. – Черкаси: Брама-Україна, 2010. – 287 с.
3. Опря А.Т. Методологічні особливості використання дисперсійного методу в аналізі й дослідженні економічних явищ і процесів: можливості й обмеження [Текст] / А.Т. Опря // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2010. – № 4. – С. 157-162.
4. Опря А.Т. Методологічні засади використання статистичних методів в економічних дослідженнях: ідеї, пошуки, рішення [Текст] / А.Т. Опря // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2010. – № 1. – С. 172-178.

УДК 336

Шашкевич О.Л.,

к.е.н., доцент, декан факультету обліку і аудиту
Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМАТИКА ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

У період кардинальних змін у суспільстві жодна державна реформа не може бути реалізована належним чином лише державними інституціями. Усі суспільно-політичні та соціально-економічні процеси, що відбуваються в країні, або отримують підтримку, або навпаки, викликають невдоволення з боку громадськості. У свою чергу, становлення та розвиток суспільства не може відбуватися без підтримки держави, в якій є необхідні фінансові та адміністративні ресурси. Підтримка життєздатного громадянського суспільства, забезпечення економічної та соціальної безпеки неодмінно передбачають взаємозв'язок органів державної влади та управління і представників громадськості при здійсненні контролю. Це один із визначальних, фундаментальних принципів організації та функціональної діяльності демократичної і правової держави, що стає можливим завдяки ефективному

контролю.

Громадянське суспільство – це історичний тип у розвитку людського суспільства, його конкретна якісна характеристика; це сфера самовиявлення і реалізації потреб та інтересів вільних індивідів через систему відносин (економічних, соціальних, релігійних, національних, духовних, культурних).

Атрибутами громадянського суспільства є:

- наявність публічного простору, засобів і центрів комунікації, наслідком чого є формування сфери громадського життя і громадської думки;
- організоване громадське (публічне) життя вільних і рівних індивідів, чий права захищені конституцією та законами;
- незалежні від держави, добровільні інституції громадянського суспільства (недержавна організація, організація волонтерів, громадська фундація, профспілка, харитативна (благодійна) організація; соціальні або спортивні клуби, природоохоронна організація, професійна асоціація, організації споживачів, засоби масової інформації, добровільна дружина тощо), автономність яких усвідомлена на індивідуальному і колективному рівні;
- зорієнтована на громадські інтереси та публічну політичну діяльність, наслідком якої є кооперація та солідарність між людьми, спілкування на засадах взаємної довіри і співробітництва [1].

Біла книга урядування ЄС [2, 14] дає таке визначення: «ГС об'єднує переважно організації самоутворені або утворені під керівництвом, неурядові організації, професійні асоціації, харитативні, ініціативні, організації, які заохочують до соціально активного життя на рівні району і міста, часом з внеском місцевої церкви і її громади».

Функціями громадянського суспільства є:

- самоорганізація громадського механізму для виконання суспільних прав;
- противага владним структурам, виконання ролі головного заборона проти можливих спроб узурпації влади, порушення прав та свобод громадянина;
- засіб соціалізації, що зменшує відчуженість індивідів та орієнтує їх на «суспільно корисні справи»;

В сучасних умовах становлення громадянського суспільства в Україні дослідження взаємозв'язку між державним та громадським контролем є необхідною передумовою та запорукою конструктивного діалогу між інститутами громадянського суспільства та державними інституціями.

До громадського контролю, як правило, включають контроль з боку різних громадських організацій, профспілок, політичних партій, ЗМІ тощо, а також контроль з боку окремих громадян, спрямований на захист своїх особистих прав або прав інших осіб.

Варто зазначити, що діючі громадські інституції не мають владних повноважень, на відміну від державних контролюючих органів. Громадський контроль не володіє повноваженнями примусу та є рекомендаційним, однак він має змогу впливати на органи державної влади та управління різними

способами, зокрема за допомогою опитування громадської думки, проведення громадських експертиз, через засоби масової інформації тощо.

На відміну від громадського контролю, державний контроль володіє такими повноваженнями:

- 1) зобов'язувати підконтрольні об'єкти виконувати приписи щодо усунення виявлених порушень та недопущення їх в майбутньому;
- 2) притягувати до відповідальності осіб, винних у скоєних порушеннях;
- 3) застосовувати у встановлених законом випадках заходи державного примусу.

На сучасному етапі розвитку суспільства дієвий механізм громадського контролю з його ефективно функціонуючою структурою практично відсутній. Законодавчо не закріплене визначення «громадського контролю». В Законі України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» [3] дано лише визначення цивільного контролю над Воєнною організацією та правоохоронними органами держави. З метою створення належного функціонування механізму громадського контролю, забезпечення умов для реалізації прав і свобод громадян є доцільним прийняття Закону «Про громадський контроль в Україні», який визначав би правові засади організації і здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади та управління, судовими та правоохоронними органами тощо.

В сучасних умовах трансформації України в демократичну, правову державу, становлення громадянського суспільства, підконтрольність держави суспільству є базовою ознакою демократії.

Ефективний громадський контроль за діяльністю органів державної влади є невід'ємним атрибутом функціонування громадянського суспільства та запорукою соціальної безпеки та економічної стабільності. Проте, враховуючи як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники, державі та суспільству необхідно докласти багато спільних зусиль для створення дієвого механізму громадського контролю в нашій державі.

Література

1. Громадянське суспільство: стаття // Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. European Governance - A White Paper. COM (2001) 428 final, 25 July 2001. // Режим доступу: http://aei.pitt.edu/1188/1/european_governance_wp_COM_2001_428.pdf.
3. Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» від 19 червня 2003 року № 975-IV // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/975-15/page>.